

B B C

Gardeners'
World

Gardeners'
World magazine

Vergroot de
biodiversiteit
in jouw tuin

Complete gids
voor een wilde bloementuin

Bloemetjes & bijtjes

Als je het nieuws volgt, is de kans groot dat je met een ontmoedigd gevoel achterblijft. De natuur en het klimaat staan er niet goed voor. Hoewel het misschien voelt als een druppel

op de gloeiende plaat, kun je zelf in jouw tuin kleine dingen doen die bijdragen aan een beter milieu en een grotere biodiversiteit – zoals het kiezen voor inheemse planten. En als we dat allemaal doen, heeft het een groot effect. Er zijn alleen al in Nederland ongeveer 6,4 miljoen tuinen. Dit resulteert in een totaaloppervlak aan tuinen van ruim 1.070.000 vierkante meter

Doe mee!

Wij zijn gek op tips van de Bijenstichting. Zij vertellen op de volgende pagina's waarom juist inheemse planten zo belangrijk zijn voor wilde bijen – maar ook andersom. Ga vervolgens zaden shoppen bij Cruydt-Hoeck (www.cruydt hoeck.nl) en de Bijenstichting, want

daar vind je een overvloed aan inheemse plantenzaden. Op pagina 6 stellen we alvast een aantal van deze geweldige inheemse planten aan je voor, waarmee je bovendien veel insecten in je tuin helpt. En tot slot laten we zien hoe je een inheemse bloemenweide met vaste planten aanlegt.

Dus of je nu slechts een balkon hebt of juist een tuin van formaat landgoed, zaai ook mee van 25 september tot 1 oktober tijdens de Inheemse Zaaieweek 2023. Het najaar is het beste moment om inheemse zaden te zaaien. Met z'n allen bieden we een thuis aan al die insecten die het zo moeilijk hebben – en worden we extra beloond met heel veel prachtige bloemen en tuinen vol leven!

www.inheemsezaaiweek.nl

www.bijenstichting.nl

www.cruydt hoeck.nl

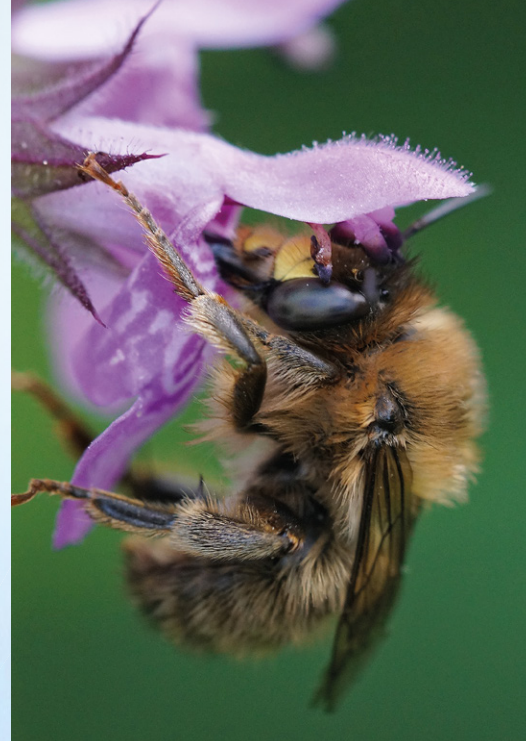
www.gardenersworldmagazine.nl

De redactie van Gardeners' World

Het belang van inheemse planten

Inheemse planten en wilde bijen zijn onmisbaar voor de biodiversiteit en de bestuiving van bloeiende planten. Jaap Molenaar van de Bijenstichting legt uit hoe dat zit.

Biodiversiteit is kortgezegd de hoeveelheid aan verschillende planten, dieren en micro-organismen in een bepaald gebied. Deze soortenrijkdom is van cruciaal belang voor het leven op aarde. Inheemse planten zijn daarbij extra belangrijk. Dit zijn soorten die van nature voorkomen in een bepaalde regio en zich al heel lang in dat gebied geëvolueerd hebben. Daardoor zijn ze helemaal aangepast aan de lokale omstandigheden en leven ze nauw samen met inheemse insecten, die zich op hun beurt helemaal aan deze planten hebben aangepast.

Inheemse planten en insecten

Inheemse planten leveren een onschatbare bijdrage aan het behoud van het ecologische evenwicht in een gebied. Bovendien zijn ze onmisbaar bij de voortplanting van veel insecten, waaronder bijen. Maar ze leveren nog veel meer voordelen op voor inheemse insecten. Een van die voordelen is hun voedingswaarde.

Doordat inheemse planten zich in harmonie hebben ontwikkeld met de inheemse insectensoorten zijn ze een voedselbron die perfect is afgestemd op de behoeften van die insecten. Bijen in het bijzonder zijn voor hun voeding sterk afhankelijk van nectar en stuifmeel van bloemen. Verschillende bijensoorten hebben zich zelfs gespecialiseerd in het verzamelen van stuifmeel van specifieke inheemse planten. Een goed voorbeeld is de klokjesdikpoot, die alleen op klokjes (*Campanula*) vliegt. Zonder deze plantensoort wordt hij niet voorzien van de benodigde eiwitten en voedingsstoffen om te overleven en zich voort te planten.

Maar ook diverse inheemse vlinders hebben specifieke planten nodig die zijn afgestemd op hun levenscyclus. Kunnen zij niet de juiste waardplanten vinden waarop ze hun eitjes kunnen leggen en die hun rupsen kunnen voeden, dan zullen er steeds minder van deze vlinders komen.

Specifieke bestuivers

Andersom profiteren ook inheemse planten van 'hun' specifieke bestuivers. Ongeveer 80% van inheemse planten is voor de voortplanting afhankelijk van bestuiving door insecten. Hierbij is een hoofdrol weggelegd voor wilde bijen. Zij hebben namelijk zogeheten co-evolutionaire relaties ontwikkeld met inheemse planten. Dat betekent dat sommige planten afhankelijk zijn geworden van specifieke bijensoorten voor hun bestuiving – en dus voor het produceren van zaden en vruchten en uiteindelijk hun voortplanting.

Aan de slag in je eigen tuin

Je begrijpt inmiddels vast dat het beschermen van inheemse planten, wilde bijen en andere inheemse insecten onmisbaar is voor een goede biodiversiteit. Helaas wordt biodiversiteit overal bedreigd door

bijvoorbeeld klimaatverandering, de vernietiging van habitats en het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Het goede nieuws is dat we daar iets aan kunnen doen!

Je hoeft het niet ver weg te zoeken, want zelfs in je eigen tuin kun je al veel bereiken. Gebruik ten eerste geen bestrijdingsmiddelen. En ga vervolgens aan de slag met het planten en zaaien van veel meer inheemse planten! Dat heeft zeker nut want er zijn in Nederland ongeveer 6,4 miljoen tuinen. Dit resulteert in een totaaloppervlak aan tuinen van ruim 1.070.000 meter!

Door ons bewust te zijn van de waarde van inheemse planten en wilde bijen en andere bestuivers voor zowel de biodiversiteit als de bestuiving, kunnen we actief bijdragen aan het behoud van de natuurlijke balans en de rijkdom van het leven op onze planeet voor toekomstige generaties.

Inheemse planten, hoe zit dat?

Wil je de biodiversiteit een impuls geven, dan zit je goed met inheemse planten en zaden. Maar wanneer is een plant eigenlijk inheems? Wat zijn de nadelen van niet-inheemse planten? En hoe maak je de juiste keuze voor jouw tuin?

Wat bedoelen we met inheemse soorten?

Met inheemse soorten bedoelen we de soorten die binnen hun natuurlijke verspreidingsgebied voorkomen. Zo'n gebied kan heel groot zijn (zoals vrijwel het hele noordelijk halfrond) tot heel klein (bijvoorbeeld alleen in een specifiek duingebied).

Inheemse planten voor insecten

Planten en 'onze' insecten zijn helemaal op elkaar afgestemd, omdat ze een geschiedenis delen die duizenden jaren teruggaat. Zo bloeien deze planten precies op het moment dat lokale vlinders, wilde bijen en andere insecten klaarstaan om ze te bestuiven – of om op een andere manier van de planten te profiteren.

Nadelen van niet-inheemse planten

Exotische en gecultiveerde planten hebben niet dezelfde voordelen voor de lokale insecten als inheemse soorten. Vaak leveren ze wel nectar en stuifmeel voor insecten die niet al te kieskeurig zijn. Maar voor inheemse larven en rupsen zijn het geen voedselplanten. En veel doorgekweekte versies van inheemse planten, bijvoorbeeld met dubbele bloemen, zien er leuk uit, maar het stuifmeel en de nectar zijn moeilijk bereikbaar voor bestuivers.

Waarom in het najaar?

Het voelt misschien 'normaal' om je planten en bloemen in het voorjaar te zaaien, maar juist het najaar is het beste moment om inheemse zaden te zaaien.

Planten in de natuur laten in de nazomer en het najaar hun zaad vallen. Deze natuurlijke zaadval is er niet voor niets! De zaden van sommige planten zijn berekend op een koude periode. De zaadjes wachten in feite af tot het voorjaar komt en ze kunnen gaan kiemen. Komt er geen koude periode, dan kiemen de zaden niet goed. Weer andere planten ontkiemen in de herfst en gaan als plantje de winter in.

Hoe maak je de juiste keuze voor jouw tuin?

Welke inheemse planten je kiest, is afhankelijk van meerdere factoren. Hoeveel zon krijgen je planten? Tuinier je op lichte of zware grond? Droog of vochtig? En hoe hoog mogen ze worden? Kortom: veel om over na te denken. Blader daarom naar de volgende pagina's om alvast wat inspiratie op te doen.

Inheemse planten voor jouw tuin

Inheemse planten zijn van grote waarde voor insecten en andere dieren, en vaak kun je ze prima combineren met andere (inheemse én niet-inheemse) tuinplanten. Op deze pagina's vind je alvast een geweldige selectie inheemse toppers voor je tuin.

Duizendblad (*Achillea millefolium*)

Vanaf mei verschijnen de eerste witte, roze of soms oranje-rode bloemschermen. Ze bloeien door tot de eerste nachtvorst. Zaai in vochtige (niet te natte) grond en dek de zaden heel lichtjes toe of druk ze slechts licht aan.

Hoogte: 15-50 cm **Bloei:** jun-nov **Planten voor:** vlinders, bijen, zweefvliegen
Standplaats: halfschaduw, zon **Levensduur:** vast

Bolderik (*Agrostemma githago*)

De roze met zwart gespikkelde anjerachtige bloemen kleurden vroeger onze graanakkers. Bolderik kleurde vroeger onze akkers, maar wordt inmiddels ernstig bedreigd. De zaden ontkiemen snel zodra het warm wordt, zij het soms wat onregelmatig.

Hoogte: 20-100 cm **Bloei:** jun-jul **Planten voor:** hommels, vlinders
Standplaats: zon **Levensduur:** eenjarig

Korenbloem (*Centaurea cyanus*)

Van mei tot augustus kun je genieten van prachtige, helderblauwe bloemen van de befaamde korenbloem. De zaden kiemen meestal snel, maar zie je na twee tot vier weken niets verschijnen, zet ze dan een tijdje in de koelkast.

Hoogte: 30-80 cm **Bloei:** mei-aug **Planten voor:** hommels, vlinders, bijen
Standplaats: zon **Levensduur:** eenjarig

Akelei (*Aquilegia vulgaris*)

Wilde akelei is een populaire tuinplant, en hij is nog inheems ook! Deze prachtplant staat graag op een zonnige tot half beschaduwde plek.

Aquilegia vulgaris staat extra mooi in tuinen in een landelijke stijl.

Hoogte: 40-60 cm **Bloei:** mei-jun

Planten voor: hommels **Standplaats:** halfschaduw, zon **Levensduur:** vast

Knopkruid (*Centaurea jacea*)

Zet deze middelhoge plant op een zonnige plek om te kunnen genieten van de fraaie, paarse bloemen. Deze plant is een topper als je meer insecten wilt lokken. **Hoogte:** 10-100 cm **Bloei:** jun-okt **Planten voor:** hommels, vlinders, bijen, vogels, zweefvliegen **Standplaats:** halfschaduw, zon **Levensduur:** vast

Wilde peen (*Daucus carota*)

De schermbloemen van deze 'oerpeen' zijn erg sierlijk. Ze krullen op een gegeven moment naar binnen en doen het ook uitstekend in veldboeketten of als droogbloem **Hoogte:** 30-90 cm **Bloei:** jun-nov **Planten voor:** hommels, vlinders, bijen, zweefvliegen **Standplaats:** zon **Levensduur:** tweejarig

Slangenkruid (*Echium vulgare*)

Slangenkruid is de enige waardplant voor de gevlamde grassmot en verder een belangrijke waardplant voor onder andere de distelvlinder en diverse soorten motten. De Romeinen schreven er geneeskrachtige eigenschappen aan toe tegen slangenbeten, maar dat zouden wij niet uitproberen ...

Hoogte: tot 100 cm **Bloei:** mei-sep **Planten voor:** hommels, vlinders, bijen, gaasvliegen, vogels **Standplaats:** zon **Levensduur:** tweejarig

Grote engelwortel (*Angelica archangelica*)

Veel indrukwekkender dan grote engelwortel wordt het niet! Zodra hij in het voorjaar begint te bloeien, groeit de plant ons boven het hoofd – letterlijk! Want hij kan wel 2,5 meter hoog worden. De bloemschermen lokken massa's insecten. **Hoogte:** tot 250 cm **Bloei:** jun-sep **Planten voor:** vlinders, bijen **Standplaats:** zon **Levensduur:** tweejarig, vast

Sint-Janskruid (*Hypericum perforatum*)

Sint-Janskruid staat van oudsher bekend om zijn geneeskrachtige werkingen en hij groeit volop in grasachtige weides, waar veel insecten hem weten te vinden. Verder verlangt deze vrolijk geel bloeiende plant vooral veel zon. **Hoogte:** 20-80 cm **Bloei:** jun-sep **Planten voor:** hommels, vlinders, bijen, zweefvliegen **Standplaats:** zon **Levensduur:** vast

Grote kaardenbol (*Dipsacus fullonum*)

De bloemen van de grote kaardenbol zijn populair bij hommels, bijen en vlinders. Laat de zaadkoppen 's winters gewoon staan, want die zijn mooi. Bovendien eten puttertjes graag van de zaden. **Hoogte:** 90-200 cm **Bloei:** jul-sep **Planten voor:** hommels, vlinders, bijen, vogels **Standplaats:** zon **Levensduur:** tweejarig

Akkerklokje (*Campanula rapunculoides*)

Het akkerklokje groeit overal waar de grond niet te zuur is en de zon voldoende schijnt, al is halfschaduw ook prima. Deze *Campanula*-soort wordt meer dan een meter hoog en siert maandenlang je tuin op met blauwpaarse, hangende klokjes. **Hoogte:** tot 125 cm **Bloei:** jun-aug **Planten voor:** hommels, bijen **Standplaats:** halfschaduw, zon **Levensduur:** vast

Vlasbekje (*Linaria vulgaris*)

Het geel bloeiende vlasbekje houdt van open, losse grond. Daar houdt hij zelfs zoveel van dat je hem een beetje in toom moet houden als hij zich eenmaal thuis voelt. Maar dan heb je ook een plant die veel hommels en bijen aantrekt.

Hoogte: 30-90 cm **Bloei:** jun-okt
Planten voor: hommels, vlinders, bijen, zweefvliegen **Standplaats:** zon **Levensduur:** vast

Grote kattenstaart (*Lythrum salicaria*)

Heb je een vijver, plant dan zeker grote kattenstaart. Deze plant houdt van vochtige tot natte plaatsen, zoals oevers. Maar zelfs op een wat drogere grond doet hij het prima. *Lythrum salicaria* is een waardplant voor het boomblauwtje. **Hoogte:** tot 125 cm **Bloei:** jun-sep **Planten voor:** hommels, vlinders, bijen, vogels **Standplaats:** zon **Levensduur:** vast

Muskuskaasjeskruid (*Malva moschata*)

De grote, roze bloemen van muskuskaasjeskruid zijn onweerstaanbaar! Deze mooie, vaste plant levert volop nectar aan een keur aan vlinders, bijen en andere insecten, en het is een waardplant voor de distelvlinder. **Hoogte:** tot 70 cm **Bloei:** jul-sep **Planten voor:** hommels, vlinders, bijen, vogels, zweefvliegen **Standplaats:** halfschaduw, zon **Levensduur:** vast

Wilde marjolein (*Origanum vulgare*)

Wilde marjolein heeft zich ooit vanuit het Middellandse Zeegebied verder over Europa verspreid. En dat levert het heerlijke keukenkruid oregano op. De roze-witte bloemen en vlinders zijn ontzettend populair bij tal van insecten.

Hoogte: tot 60 cm **Bloei:** jul-sep **Planten voor:** hommels **Standplaats:** zon **Levensduur:** vast

Grote klaproos (*Papaver rhoeas*)

In Groot-Brittannië is de klaproos het symbool geworden van de Eerste Wereldoorlog, maar daarbuiten is een veld(je) vol klaprozen natuurlijk ook gewoon een lust voor het oog. Het zaad ontkiemt goed op verstoorde grond.

Hoogte: 20-60 cm **Bloei:** mei-jul

Planten voor: hommels, vlinders, bijen, zweefvliegen **Standplaats:** zon

Levensduur: eenjarig

Dagkoekoeksbloem (*Silene dioica*)

De dagkoekoeksbloem bloeit al vroeg in het jaar overvloedig en is daarom geliefd bij vroege hommels en bijen. Hij houdt van voedselrijke grond.

Hoogte: tot 90 cm **Bloei:** apr-okt **Planten voor:** hommels, vlinders, bijen **Standplaats:** halfschaduw, zon **Levensduur:** vast

Duifkruid (*Scabiosa columbaria*)

Veel soorten dagvlinders en wilde bijen zijn dol op de prachtige lila-violetkleurige bloemen van duifkruid, die vol zitten met nectar. Helaas is deze inheemse *Scabiosa columbaria* zeer zeldzaam geworden in het wild.

Hoogte: 90 cm **Bloei:** mei-sep **Planten voor:** hommels, vlinders, bijen, zweefvliegen **Standplaats:** zon **Levensduur:** vast

Rode klaver (*Trifolium pratense*)

Rode klaver is een favoriet bij bijen en vlinders. Het is een tweejarige of een kortlevende vaste plant. Laat hem na de bloei dus met rust, zodat hij zichzelf kan uitzaaien. Of zaai hem af en toe bij. **Hoogte:** 15-50 cm

Bloei: mei-okt **Planten voor:** hommels, vlinders, bijen **Standplaats:** zon **Levensduur:** tweejarig, vast

Lange ereprijs (*Veronica longifolia*)

Voor de nazomer is lange ereprijs een geweldige inheemse aanwinst voor je tuin. De lange aren leveren veel nectar en stuifmeel en zijn dus geliefd bij wilde bijen en honingbijen. **Hoogte:** 60-80 cm **Bloei:** jul-aug **Planten voor:** hommels, bijen **Standplaats:** halfschaduw, zon **Levensduur:** vast

Leg een **inheemse** **bloemen weide** aan met vaste planten

Enkele van de beroemdste weidebloemen zijn klaprozen en korenbloemen, en dat is niet voor niets, want ze zijn werkelijk prachtig! Maar om ze elk jaar terug te laten komen, moet je ook elk jaar de grond bewerken en daarmee verstoort je het bodemleven. Dat kan anders: met een bloemenweide gevuld met vaste planten.

Door een bloemenweide aan te leggen van vaste planten ben je niet alleen minder tijd kwijt, maar geef je ook een insectengemeenschap de kans om zich langdurig te vestigen.

Een meerjarige bloemenweide die bestaat uit vooral vaste, inheemse planten heeft het hele jaar door iets te bieden voor insecten: nectar, stuifmeel, en een plek om zich voort te planten en te schuilen. Door veel verschillende plantensoorten te kiezen, trek je bovendien allerlei verschillende insecten aan.

Is je inheemse bloemenweide met meer-

jarige planten eenmaal aangeslagen, dan heeft hij niet veel onderhoud meer nodig. Je hoeft alleen nog af en toe te maaien en het maaisel af te voeren. Maai steeds in fases, zodat insecten altijd genoeg voedsel en schuilplekjes hebben.

Zo pak je het aan

Bloemenweiden met vaste inheemse en autochtone planten hoef je maar één keer in te zaaien om er vele jaren plezier van te hebben. Op de volgende pagina's leggen we in stappen uit hoe je dit het beste kan doen.

1

KIES JE ZADENMENGSEL

Het inzaaien kun je het beste doen in de nazomer of het vroege najaar met een zaadmix van vaste, biologische weidebloemen. Kijk op de website www.cruydtboek.nl om te zien welk mengsel het beste past bij jouw situatie.

2

BEREID DE GROND GOED VOOR

Zorg dat de grond kaal is, vrij van kruiden en grassen. Dat doe je door de bovenste laag van 4-6 cm te verwijderen. De zoden kun je composteren of opstapelen.

3

VAST ONKRUID WEGHALEN

Verwijder ook hardnekkige, sterke wortelonkruiden, zoals akkerdistel, kweekgras en ridderzuring, zodat zij niet gaan concurreren met je bloemenzaden.

4

BREEDWERPIG ZAAIEN

Zaai je bloemenzaden breedwerpig met de hand. Je kunt ze eventueel licht inharken, maar als je de toplaag van de grond al hebt losgemaakt, is dat niet nodig en zal een regenbui de klus al voor je klaren. Meng je zaden eventueel met wat wit zand om te zien waar je gezaaid hebt en om niet te dik te zaaien.

5

WATER NIET NODIG

Water geven is niet nodig, de zaden wachten zelf op het juiste kiemmoment. Verwijder na het kiemen eventueel ontwikkelende grassen.

Kom in actie en zaai mee!

INHEEMSE ZAAIWEEK

**25 SEPTEMBER T/M
1 OKTOBER 2023**

**ALLE ABONNEES ONTVANGEN
GRATIS INHEEMSE ZADEN.**

Ook gratis inheemse zaden ontvangen?
Word vóór 7 september abonnee voor maar 15,-